DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Tarih · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Aşağıdaki kaynağı inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak A*** *— Bir inşaat mühendisinin, depremden sonra bir yerel radyoya verdiği söyleşiden (kurgusal): "Depremden sonraki ilk hafta mahalle mahalle dolaştık. Yeni yapılmış bazı betonarme binalar ağır hasar almışken, yüz yıllık ahşap çatkılı evlerin bir kısmının çatlaklarla ayakta kaldığını gördük. Ustaların dedelerinden öğrendiği bu yapım tekniğini kimse yazıya geçirmemişti; biz de eski fotoğraflardan, tapu kayıtlarından ve yaşlı ustaların anlattıklarından yola çıkarak çözmeye çalıştık. Genç bir mühendis olarak ben, işime bakışımın değiştiğini söyleyebilirim: Artık bir binayı hesaplarken önce o şehrin geçmişte hangi depremleri nasıl atlattığını araştırıyorum. Belediye de bu çalışmadan sonra kentin eski depremlerini ve dayanıklı çıkan yapıları gösteren bir arşiv oluşturdu; yeni imar planı bu arşiv dikkate alınarak hazırlanacak."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kaynak A'ya göre tarih öğrenmenin **bireye** sağladığı bir faydayı ve **topluma** sağladığı bir faydayı, kaynaktaki ifadelerle ilişkilendirerek açıklayınız.

1.2. Kaynak A'dakine benzer biçimde, geçmişteki bir deneyimin öğrenilmesinin günümüzde bir topluluğun karar vermesine yol gösterebileceği, **deprem ve yapı dışında** bir örnek yazınız. Bu örnekte tarih öğrenmenin topluma sağladığı faydayı açıklayınız.

2. Aşağıdaki tablo, dijitalleşmenin tarih araştırma ve yazımına etkilerini inceleyen kurgusal bir çalışmadan

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

derlenmiştir.

Dijital araç	Tarihçinin kullanım biçimi	Geleneksel yönteme göre değişim
Çevrim içi arşiv veri tabanı	Farklı ülkelerdeki arşivlerde saklanan, taranmış belgelere internet üzerinden ulaşma	Arşive gitmeden uzaktan erişim; daha çok belgeye kısa sürede ulaşma
Coğrafi bilgi sistemi (CBS)	Göç yollarını, ticaret güzergâhlarını ve yerleşimleri dijital haritalarda katman katman gösterme	Elle çizilen haritaların yerini alma; olaylar arasındaki mekânsal ilişkileri görünür kılma
El yazısı tanıma yazılımı	Taranmış eski el yazması belgelerin bilgisayarda aranabilir metne dönüştürülmesi	Binlerce sayfanın kelime kelime taranabilmesi; sonuçların yine uzman tarafından denetlenmesi
Bulut tabanlı iş birliği ortamı	Farklı ülkelerden araştırmacıların aynı metin üzerinde aynı anda çalışması	Ortak çalışmaların artması; notların ekip içinde anında paylaşılması

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Tablodaki **CBS** ve **bulut tabanlı iş birliği ortamı**, dijital tarih çalışmalarında izlenen süreçlerden (araştırma ve veri toplama, verileri dijitalleştirme, verileri düzenleme ve kataloglama, verileri analiz etme ve yorumlama, sonuçları paylaşma ve sunma) hangisinde kullanılır? Her biri için süreç adını yazınız ve tablodaki bilgiyle gerekçelendiriniz.

2.2. "Dijitalleşme, tarih araştırmalarına yalnızca hız ve kolaylık getirmiştir." görüşünü değerlendiriniz. Görüşe katılıp katılmadığınızı belirtiniz ve cevabınızı tablodaki **iki** araca ait bilgiyle gerekçelendiriniz.

3. Bir tarihçi, bir şehirde 2020'li yıllarda yeniden açılan tramvay hattının ve aynı şehirde yıllar önce kaldırılan eski tramvayın tarihini araştırmaktadır. Tarihçinin bilgisayarında topladığı kaynaklar aşağıda verilmiştir (kurgusal).

> ***Tarihçinin kaynak listesi***
> ***I.*** *Belediyenin genel ağ sitesinde yayımlanan yeni hattın açılış haberi*
> ***II.*** *1950'li yıllarda kullanılan bir tramvay biletinin taranarak bilgisayara aktarılmış görüntüsü*
> ***III.*** *Yolcuların yeni hat hakkında bir çevrim içi foruma yazdığı yorumlar*
> ***IV.*** *Eski tramvayın kaldırılacağını duyuran yerel gazete sayfasının taranmış hâli*
> ***V.*** *Yeni tramvay araçlarının gün boyunca kaydedilen konum verileri*
> ***VI.*** *Emekli bir vatmanın el yazısıyla tuttuğu anı defterinin fotoğraflanıp PDF dosyasına dönüştürülmüş hâli*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Listedeki kaynakları **doğuştan dijital** ve **sonradan dijitalleştirilmiş** kaynak olarak gruplandırıp numaralarını tabloya yazınız.

Doğuştan dijital kaynaklar	Sonradan dijitalleştirilmiş kaynaklar

3.2. Tarihçinin listedeki doğuştan dijital kaynaklarla çalışırken karşılaşabileceği **iki** güçlüğü, her biri için listeden bir kaynak örneği vererek açıklayınız.

4. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak B*** *— Bir tarih dergisinin "Toprağa Bağlanan İnsan" başlıklı köşe yazısından (kurgusal): "Bereketli Hilal'de yaklaşık on iki bin yıl önce başlayan tarımsal üretim, insanın yalnızca beslenme biçimini değil, mekânla kurduğu ilişkiyi de değiştirdi. Av peşinde sürekli yer değiştiren topluluklar, artık tohumun filizleneceği, hasadın bekleneceği ve ürünün saklanacağı bir yere bağlandı. Bu bağlanma zamanla kalıcı evlerin, tahıl ambarlarının ve sulama kanallarının yapılmasını gerektirdi. Fırat ve Dicle'nin taşıdığı verimli topraklarda yükselen ilk kentler, tarımın sağladığı besin fazlasının ürünüydü."*
>
> ***Kaynak C*** *— Aynı derginin "Uzmanlaşmanın Doğuşu" başlıklı köşe yazısından (kurgusal): "Tarlalar düzenli olarak ihtiyaçtan fazla ürün vermeye başlayınca topluluğun her üyesinin tarlada çalışması gerekmedi. Bazıları çömlekçilik, dokumacılık ya da maden işçiliği gibi alanlarda ustalaştı. Ustaların ürettikleri ile çiftçilerin ürettikleri el değiştirmeye başlayınca takas yaygınlaştı ve pazar yerleri ortaya çıktı. Nil Vadisi'nde tahıl ve keten çevresinde gelişen bu alışveriş, zamanla bölgeler arası bir ticarete dönüştü."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Kaynak B'ye göre Tarım Devrimi'yle birlikte insanların göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçmesinin **nedenini** ve yerleşik yaşamın getirdiği **iki** somut gelişmeyi açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. Kaynak C'ye göre artı ürünün ortaya çıkmasından bölgeler arası ticarete uzanan süreci, neden–sonuç ilişkisi kurarak **üç aşamada** açıklayınız.

5. Aşağıda MÖ V. yüzyılda yaşamış Yunan tarihçi Herodotos'un Mısır ve Babil yöresindeki tarımı anlattığı bölümlerden sadeleştirilmiş özetler verilmiştir.

> ***Kaynak D*** *— Herodotos, Tarihler, II. kitap (sadeleştirilmiş özet): Aşağı Mısır'daki çiftçiler ürünlerini başka insanlardan çok daha az emekle elde eder. Toprağı sabanla sürmek ya da çapalamak zorunda kalmazlar. Nehir kendiliğinden yükselip tarlaları suladıktan sonra geri çekilir; çiftçi de tohumunu eker, domuzları tarlaya salarak tohumun toprağa gömülmesini sağlar ve hasadı bekler.*
>
> ***Kaynak E*** *— Herodotos, Tarihler, I. kitap (sadeleştirilmiş özet): Babil yöresine çok az yağmur düşer. Ekinler, Mısır'daki gibi nehrin taşmasıyla değil, nehirden elle ve kovalı kaldıraçlarla çekilen suyla büyütülür. Bütün ülke kanallarla bölünmüştür. Bu topraklar tahıl yetiştirmede bildiğimiz yerlerin en verimlisidir; ekilen tohum çoğu zaman iki yüz kat, en iyi yıllarda üç yüz kat ürün verir.*

Şekil 1'de Herodotos'un tarımını anlattığı iki yöre A ve B harfleriyle gösterilmiştir.

Şekil 1. Herodotos'un tarımını anlattığı iki yöre

● Herodotos'un anlattığı yöre

Taban harita: Natural Earth (kamu malı). Konumlar yaklaşık.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Şekil 1'deki A ve B yörelerinden hangisinin Kaynak D'de, hangisinin Kaynak E'de anlatıldığını yazınız. Ardından iki kaynağa göre bu yörelerde tarlaların sulanma biçimi arasındaki farkı açıklayınız.

5.2. Kaynak E'de anlatılan sulama düzeninin Mezopotamya'da yerleşmeye ve ekonomik faaliyetlere **iki** etkisini açıklayınız.

6. Aşağıda Eski Çağ medeniyetlerinin yönetim ve ordu sistemlerine ilişkin altı ifade numaralandırılmıştır.

No	İfade
1	Sümer kent devletlerinde ensi ya da patesi denilen yöneticiler, yönetim yetkisinin yanında başrahiplik, başkomutanlık ve başyargıçlık görevlerini de üstlenmiştir.
2	Akadlar, birbiriyle savaşan Mezopotamya kent devletlerini tek yönetim altında toplayarak kent devleti modelinden çok sayıda şehri egemenliğinde tutan büyük devlet modeline geçmiştir.
3	Mezopotamya'da ilk daimî orduyu kuran Akadlar, ordunun ihtiyaçlarını düzenli bir sistemle karşıladıkları için merkezden uzak bölgelerde hiç isyanla karşılaşmamıştır.
4	Hitit kralları Fırtına Tanrısı'nın yeryüzündeki temsilcisi sayılmış; başrahip ve başkomutan yetkilerine sahip olmuştur. Devlette üst düzey görevlilerin bulunduğu Pankuş adlı bir meclis vardır.
5	MÖ 509'da cumhuriyete geçen Roma'da kralın yetkileri konsül denilen iki yüksek memura verilmiş, konsüller idari konularda senatoya danışmıştır.
6	Roma'da MÖ 27'de başlayan İmparatorluk Dönemi'nde hükümdarın yetkileri azalmış, senato yönetimde tek söz sahibi hâline gelmiştir.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Yukarıdaki ifadelerden **yanlış olan ikisinin** numarasını yazınız ve her birini doğru bilgiyle düzeltiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. 1 ve 2 numaralı ifadelerden yararlanarak Sümerler ile Akadların devlet modelleri arasındaki farkı açıklayınız. Bu değişimin 2 numaralı ifadede belirtilen hangi soruna çözüm olduğunu yazınız.

7. Aşağıdaki kaynakları inceleyerek soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak F*** *— Eski Çağ ordularını anlatan bir belgeselin Mısır bölümünün seslendirme metninden (kurgusal): "Mısır uzun süre düzenli bir orduya ihtiyaç duymadı; savaş çıktığında bölge valilerinin topladığı milis kuvvetler yeterli görüldü. Ülkeyi sarsan iç karışıklıklar ve isyanlardan sonra gençlerden oluşan düzenli bir ordu kuruldu. Bu orduda paralı askerler ve köle savaşçılar da vardı; sınırları tehdit eden konargöçer savaşçılar bile orduya alınarak tehlike olmaktan çıkarıldı. Mısır ordusunun asıl gücü, metal silahlarla donatılmış askerlerin yanında atların çektiği savaş arabalarıydı. Bu ordu sayesinde kralın otoritesini tanımayan valiler itaat altına alındı, ticaret kervanları korundu."*
>
> ***Kaynak G*** *— Aynı belgeselin bozkır bölümünün seslendirme metninden (kurgusal): "Asya Hun Devleti'nde askerlik ayrı bir meslek sayılmazdı; orduda ücret karşılığı savaşan asker yoktu. Boyların savaşçıları savaş zamanı bir araya gelir, başkomutanın emrinde disiplinle hareket ederdi. MÖ 209'da tahta çıkan Mete Han, orduyu onlu sisteme göre birliklere ayırdı. Atlı okçulara dayanan Hun ordusu, sahte bir geri çekilmeyle düşmanı pusuya çekip çevirdiği Turan taktiğiyle tanındı. Devletin idari görevlilerinin hepsi aynı zamanda orduda komutandı."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Kaynak F ve Kaynak G'den yararlanarak Mısır ve Asya Hun ordularını tablodaki ölçütlere göre karşılaştırınız.

Ölçüt	Mısır	Asya Hun
Askerlerin kimlerden oluştuğu		
Ücretli (paralı) asker kullanımı		
Öne çıkan savaş gücü ya da taktiği		

7.2. Kaynak F ve Kaynak G'ye göre her iki devlette ordu ile devlet yönetimi arasındaki ilişkiyi **birer örnekle** açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif